

Před 129 roky se narodil 2. prezident Československé republiky Dr. Edvard BENEŠ.

Život a politika před Mnichovem:

E. Beneš se narodil 28. května 1884 v Kožlanech na Rakovnicku jako nejmladší syn rolníka (10. dítě). V mládí studoval nejprve na gymnáziu v Praze-Vinohradech (1896–1904; bydlel v domě rodiny Oličovy, spřátelené s jeho přítelkyní a pozdější ženou Hanou [1]), po maturitě na Filozofické fakultě pražské Univerzity Karlovy. Od roku 1904 studoval ve Francii na Sorbonně a Svobodné škole politických a sociálních nauk, v roce 1907 v Berlíně. Studia Edvard Beneš zakončil roku 1908 v Dijonu doktorátem práv, o rok později pak v Praze složil rigorózní zkoušky. Tři roky vyučoval na obchodní akademii v Praze, od roku 1912, poté, co habilitoval v oboru filosofie, přednášel jako docent na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Za Rakouska neměla česká univerzita ani její Filozofická fakulta svou vlastní budovu a přednášky i semináře se musely konat na různých místech v Praze, proto Beneš přednášel v Krakovské ulici, v Klementinu, či v Kaulichově domě.

Po začátku první světové války organizoval vnitřní odboj (Maffie – český výbor odboje proti Rakousko-Uherské monarchii). Zajišťoval spojení odboje s T. G. Masarykem ve Švýcarsku.

1. září 1915 odešel do zahraničí, kde spolupracoval s Masarykem a M. R. Štefánikem. V Paříži organizoval zahraniční protirakouský odboj a reorganizoval kurýrní službu pro spojení s Maffií. Uspořádal cyklus přednášek o Slovanstvu na pařížské Sorbonně, propagoval československý politický program řadou článků ve francouzských novinách. V roce 1916

se Edvard Beneš podílel na ustanovení Československé národní rady, v níž zastával místo generálního tajemníka. Společně se Štefánikem získal souhlas dohodových mocností se zakládáním československých vojenských jednotek a přispěl tak ke vzniku samostatných legií ve Francii, Rusku a Itálii, které se úspěšně zapojily do bojů první světové války. Důležitým výsledkem Benešovy diplomacie bylo uznání Československé národní rady jako představitele nového státu Francií, Velkou Británií a Itálií. *(Na snímku: Setkání československých politiků v Ženevě v říjnu 1918)*

Po vyhlášení svrchovanosti Československé republiky 28. října roku 1918 byl jmenován ministrem zahraničí ve vládě Karla Kramáře, domů se vrátil v září 1919. Pro pozdější zahájení jednání o smlouvě s Maďarskem, pověřil Slováka Štefana Osuského, mimořádného a zplnomocněného vyslance ČSR na Pařížské mírové konferenci (viz též Pařížská mírová konference, 1919), vypracováním celé smlouvy o hranicích s Maďarskem. Podepsána byla dne 4. června 1920 ve Velkém Trianonu. Edvard Beneš pomáhal zakládat Společnost národů, byl její místopředseda, člen Rady a předseda (1935). Prosazoval politiku kolektivní bezpečnosti. Od počátku se orientoval na poválečnou evropskou velmoc Francii, s níž v roce 1924 Československo uzavřelo spoje-

neckou smlouvu, a na země Balkánu, Rumunsko a Jugoslávii, s nimiž smluvně vytvořil obranný systém, tzv. Malou dohodu.

V letech 1921–22 zastával Edvard Beneš funkci československého předsedy vlády, poslancem parlamentu byl v letech 1919–26 a 1929–35. Byl členem a místopředsedou Čs. strany národně socialistické a významně ovlivňoval její politiku. Po abdikaci T. G. Masaryka byl zvolen 18. prosince 1935 za hlavu státu. Ve stejném roce uzavřelo Československo Benešovým prostřednictvím spojeneckou smlouvu se Sovětským svazem (po jeho přijetí do Společnosti národů). Nejpozději od roku 1927 byl svobodným zednářem.

Po Mnichovu:

Po přijetí mnichovského diktátu 5. října 1938 abdikoval a odletěl (podle některých historiků s finanční pomocí NKVD) nejdříve do Velké Británie, později odcestoval do Spojených států amerických, kde přednášel na univerzitě v Chicagu. V roce 1940 přesídlil do Londýna, kde vytvořil tzv. exilovou státní reprezentaci a přebral funkci exilového československého prezidenta. Po okupaci Česko-Slovenska a vyhlášení Slovenského státu v březnu 1939 prohlásil Mnichovský diktát za neplatný. Během války dosáhl uznání exilové vlády u všech spojenců. V prosinci 1943 uzavřel v Moskvě novou spojeneckou smlouvu se Sovětským svazem. Také tam začal jednat s československými komunisty o poválečné podobě Československa (viz též Heliodor Píka). Na jaře 1945 Beneš odcestoval přes Moskvu na osvobozené území republiky; v dubnu ve slovenských Košicích jmenoval první poválečnou vládu, 16. května přijel do Prahy. 28. října byl potvrzen ve funkci prezidenta a následně znovu zvolen 19. června 1946.

Po dobu okupace a neexistence parlamentu vydávala exilová vláda prezidentské dekrety, jež Beneš jako nejvyšší činitel podepisoval, a po němž jsou často nazývány; poválečné dekrety, kterými se upravoval odsun a konfiskace majetku Němců a Maďarů, a Benešův postoj k němu je dodnes kontroverzní.

Benešova nerozhodnost v únoru roku 1948 usnadnila komunistům převzetí moci v zemi. Za politické krize, vyvolané komunisty, mu ministři demokratických stran nabídli svoji demisi. Beneš jejich demisi po komunistickém nátlaku 25. února přijal a pověřil sestavením nové vlády předsedu KSČ K. Gottwalda. V květnu se prezident komunistům pokusil vzepřít, když odmítl podepsat novou československou ústavu (Ústava 9. května). Měsíc poté, 7. června 1948 abdikoval na úřad prezidenta, jeho nástupcem se pak stal K. Gottwald. Dne 3. září roku 1948 Edvard Beneš zemřel v Sezimově Ústí.

V dubnu 2004 schválila Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR opakovaně přes předchozí veto Senátu zákon 292/2004 Sb. tvořený větou „Edvard Beneš se zasloužil o stát.“ Václav Klaus jej nevetoval, ale také nepodepsal, což vyvolalo jisté spory, má-li na takové jednání dle ústavy právo.